

Foto og design: Mike Mills.

Ansvarlig redaktør:
Ellen Beate Dyvi

Vitenskapelige redaktører:
Nils Roar Gjerdet
Jørn Arne Aas

Redaksjonssjef:
Kristin Aksnes

Redaksjonsråd/Editorial Board:
Linda Z. Arvidsson, Ellen Berggreen, Morten Enersen, Jostein Grytten, Anne Christine Johannesssen, Sigbjørn Løes, Nils Oscarson, Nina J. Wang, Marit Øilo, Ulf Örtengren

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl, Anders Godberg, Malin Jonsson

ABONNEMENT

Abonnementspris for ikke-medlemmer og andre abonnenter kr 1900,-

ANNONSER

Henv. markedsansvarlig Eirik Andreassen, Tlf. 22 54 74 30.

E-post: annonse@tannlegetidende.no

TELEFON OG ADRESSE

Haakon Vils gate 6,
postboks 2073, Vika, 0125 Oslo
Tlf. 22 54 74 00

E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
www.tannlegetidende.no

UTGIVER

Den norske tannlegeforening

ISSN 0029-2303

Opplag: 6 800. 11 nummer per år

Parallellpublisering og trykk: 07 Media AS

Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

Fagpressen
OPPLAGSKONTROLLERT

MILJØMERKET TRYKKERI
07 PRINTMEDIA - 2041 0319

LEDER

De eldste først

Ved begynnelsen av hver ny årgang av Tidende publiseres resultatet av nordisk samarbeid. Dette samarbeidet har vart i mange år. I år publiserer det danske, finske, svenske og norske tannlegetidskriftet de samme vitenskapelige artiklene ved årets begynnelse, for 23. gang.

Hovedansvaret for de nordiske temaheftene går på omgang. Denne gangen er det danskene som har hatt ansvaret for å definere hvilke sider av temaet som skal belyses, og identifisere forfattere som er villige til å skrive.

Temaet for de nordiske artiklene i år er gerodontologi. Det skulle være både relevant og interessant for de aller fleste klinikere. Det er i hvert fall en kjensgjerning at vi lever stadig lenger, både her i landet og andre steder, og at en stadig større del av befolkningen er i kategorien eldre.

Menneskets normale livsløp kan deles inn i tre perioder: Oppvekst, moden alder og alderdom. Ved siden av alle de fine tingene som følger med å ha levd en stund er alderdommen den fasen der vi i større eller mindre grad er preget av at aldringsprosessen svekker organismen. Aldringsprosessen kan likevel vanskelig beskrives ut fra kronologisk alder fordi den er individuell.

Likevel bruker vi ord som *eldre* og *gammel*, om henholdsvis aldersgruppene 60–74 og 75+ og mener med det at aldringsprosessen er så uttalt ved en viss alder at man kan klassifisere grupper av mennesker deretter.

Ettersom det synes å være en maksimal levetid for arten mennesket, må dette være styrt av en eller annen mekanisme. Det finnes to hovedteorier om hva det er som forårsaker aldring: Primær aldringsteori, eller genetisk aldringsteori, støtter seg på at genetiske komponenter styrer aldringsprosessen. Det som i dag ansees for mest sannsynlig, er at aldring og død er en konsekvens av tiltagende skader på genetisk materiale, og fremfor alt skader på reparasjonssystemene for DNA. For eksempel vet vi at dyr med lang levetid har gode

og effektive DNA-reparasjonssystemer. Men om dette er hele forklaringen på aldringen, vet vi ikke, for studier av tvillinger og familier over flere generasjoner har vist at kun 30 prosent av forskjellen i levetid kan forklares ut fra arvelighet.

Sekundær aldringsteori, eller stokkaste aldringsteori, støtter seg på at aldring er et resultat av forandringer gjennom livet på grunn av skader og sykdom (inkludert sykdom som ikke er observert med kliniske metoder). Det er imidlertid ingen gode eksperimentelle undersøkelser eller observasjoner som støtter denne teoretiske modellen.

Konklusjonen blir at vi enda ikke med sikkerhet kan slå fast hva som styrer menneskets aldringsprosess. Trolig er genetiske komponenter ansvarlig for den maksimale levetid mennesket kan oppnå, mens miljømessige faktorer kan modifisere aldringsprosessen i både positive og negative retninger, skriver Store norske leksikon.

Aldringens tegn kan vi både se og måle. Individets ytre endrer seg på en karakteristisk måte. Huden blir tynnere og slappere. Musklene sviner, leddene blir stivere, og knoklene blir svakere på grunn av kalktap. I munnhulen skjer det også ting, som forfatterne bak artiklene vi presenterer i denne og neste utgave av Tidende vil beskrive nærmere.

Jeg håper leserne av Tidende får nyttig og kanskje ny lærdom av den felles nordiske innsatsen som er lagt ned, og som denne gangen søker å belyse temaet alderdom på en måte som er mest mulig relevant for tannleger.

Første utgave av Tidende i 2017 presenterer også de viktigste sakene fra NTFs ledermøte, som fant sted før jul i 2016.

Med dette, og alt det andre dere finner i dette Tidende, ønsker jeg alle lesere av tidsskriftet et fint og godt nytt år.

Ellen Beate Dyvi

FOTO: KRISTIN WITBERG